

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Криворізький навчально-науковий інститут

ЗБІРНИК ТЕЗ

VI Всеукраїнської науково-практичної конференції

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

26 травня 2023 року

м. Кривий Ріг

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**КРИВОРІЗЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПРАВА ТА ПРАВООХОРОННОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

**кафедра кримінально-правових дисциплін, кафедра державно-правових дисциплін,
кафедра цивільного та господарського права**

ЮРИДИЧНА КЛІНІКА «ЗАХИСНИК»

КРИВОРІЗЬКИЙ ЦЕНТР НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ВТОРИННОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

VI Всеукраїнська науково-практична конференція

**РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ДІЯЛЬНОСТІ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ**

**26 травня 2023 року
м. Кривий Ріг**

Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), м. Кривий Ріг, 26 травня 2023 року. Кривий Ріг: КННІ ДонДУВС, 2023. 204 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Донецького державного університету внутрішніх справ (протокол № 18 від «28» червня 2023 року)

Публікується за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів», що проводилася кафедрами кримінально-правових дисциплін, державно-правових дисциплін, цивільного та господарського права факультету у Криворізькому навчально-науковому інституті Донецького державного університету внутрішніх справ 26 травня 2023 року (м. Кривий Ріг, вул. Степана Тільги, 21).

Видання спрямоване на наукових та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та наукових установ, здобувачів вищої освіти всіх рівнів, в тому числі аспірантів (ад'юнктів), докторантів юридичного напрямку, працівників правоохоронних органів, а також на осіб, зацікавлених в реалізації прав людини в діяльності правоохоронних органів.

Матеріали опубліковані в авторській редакції.

Редакційна колегія може не поділяти точку зору авторів.

За точність і достовірність наведених даних, відсутність у роботі плагіату, інформації, що ображає честь, гідність чи ділову репутацію, відомостей, що виправдовують фашизм, расизм, шовінізм, ксенофобію тощо несе відповідальність автор та його науковий керівник.

© КННІ ДонДУВС, 2023

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО.....	10
ВІТАЛЬНІ ПРОМОВИ.....	11
СЕКЦІЯ 1. КОНСТИТУЦІЙНІ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ТА ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	15
Богдан О.С. МІЖНАРОДНІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	15
Братель С. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ.....	17
Діхятренко Ю.І. ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО.....	19
Кисельова М.С. БЕЗПЕКА НА ДОРОЗІ В КОНТЕКСТІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ.....	21
Ревикіна В.В. ПРЕЗУМПЦІЯ НЕВИНУВАТОСТІ ЯК КОНСТИТУЦІЙНА ЗАСАДА КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ В ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	23
Скляр Н.М. KIDNAPPINGS СУЧАСНОЇ ВІЙНИ ЯК ДЕЖАВЮ 21 СТОРІЧЧЯ.....	25
Ястремська Н.М. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	30
СЕКЦІЯ 2. ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ	34
Андріяшевський А.Г. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНО- ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ЗА ПРИЗОВОМ ПІД ЧАС МОБІЛІЗАЦІЇ.....	34
Багаденко І.П. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ, ЯКІ ВЧИНИЛИ ПРАВОПОРУШЕННЯ (ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ).....	38

Радзівський Ю.Є. ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОБҐРУНТУВАННЯ В УХВАЛІ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ РИЗИКІВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ Ч. 1 СТ. 177 КПК УКРАЇНИ.....	79
Ткаченко А.В. ДО ПИТАННЯ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДІЇ, ЩО ДЕЗОРГАНІЗУЮТЬ РОБОТУ УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	81
Чигрина Г.Л. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ НА ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	83
СЕКЦІЯ 3. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....	88
Абусова К.О. МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРЕЙНЯТТЯ ДОСВІДУ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ.....	88
Близнюк Є.О., Сахарова О.Б. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	91
Булгакова О.В. ГОТОВНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ДО НАДАННЯ ДОПОМОГИ ОСОБАМ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ ГЕНДЕРНОЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	94
Веселов М.Ю. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПІД ЧАС ПРИТЯГНЕННЯ ЇХ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВІЙСЬКОВІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	97
Зеленяк Є.С. ВЗАЄМОДІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЗАХИСТ.....	101
Кошанок С.В. ВПЛИВ КОРУПЦІЇ НА СЕПАРАТИСТСЬКІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ.....	102
Лавренко А.І. ЗАКОНОДАВЧІ НОВЕЛИ ЩОДО ВИЗНАННЯ ПРОТИПРАВНИМ АДМІНІСТРАТИВНОГО АКТА.....	105
Лактіонова Т.В. РОЛЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	108

питання однозначно мають мати своє подальше наукове дослідження.

Список використаних джерел:

1. Шаблистий В.В., Ткаченко А.В. Кримінальна відповідальність за дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань: монографія; ред. В.В. Шаблистий. Дніпро Видавець Біла К., 2018. 152 с.
2. Ткаченко А.В. Кримінальна відповідальність за дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Дніпро, 2017. 17 с.
3. Шаблистий В.В. Верховенство права та смертна кара для рашистів за звирства в Україні. Верховенство права: доктрина і практика в умовахсучаснихсвітовихвикликів:матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м.Дніпро, 28 лют. 2023 р.). Дніпро: ДДУВС, 2023. С. 102-103.

Чигрина Галина Леонідівна

професор кафедри кримінальних розслідувань

Навчально-наукового інституту економічної безпеки та митної справи

Державного податкового університету

кандидат юридичних наук, доцент

полковник податкової міліції у відставці

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ НА ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Українське прислів'я зазначає: «Добрий початок – половина діла!». Цим мудрим народним висловом, на нашу думку, доцільно керуватися й у кримінальному провадженні, зокрема, на початку досудового розслідування кримінальних правопорушень. Категорично не погоджуємося з думкою тих фахівців-практиків та науковців, які вважають, що всі заяви та повідомлення про вчинені правопорушення повинні заноситися до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР), необхідно проводити досудове розслідування і таким чином, буцімто, можна забезпечити дотримання прав і свобод людини у кримінальному провадженні, та справедливе судочинство. Рахуємо, що вислів «статей у Кримінальному кодексі України багато – щось та підберемо під час досудового розслідування» не повинен мати місця у правовій державі.

Кримінальна відповідальність є найсуворішим видом юридичної відповідальності. Зазначене актуалізує питання забезпечення прав і свобод людини під час кримінального провадження, особливо – на початку досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) [1], на думку міжнародних експертів, вітчизняних науковців та фахівців-практиків, є одним з кращих на теренах європейського простору і

містить достатню кількість запобіжників щодо необґрунтованого початку кримінального переслідування (кримінального провадження) та притягнення до кримінальної відповідальності.

Серед ключових запобіжників можна виділити наступні:

1. визначення попередньої правової кваліфікації кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність при внесенні відомостей до ЄРДР (п. 5 ч. 5 ст. 214 КПК України (Початок досудового розслідування));

2. слідчий (детектив), який здійснюватиме досудове розслідування, визначається керівником органу досудового розслідування, а дізнавач - керівником органу дізнання, а в разі відсутності підрозділу дізнання - керівником органу досудового розслідування (ч. 1 ст. 214 КПК України (Початок досудового розслідування));

3. слідчий (детектив), дізнавач невідкладно у письмовій формі повідомляє керівника органу прокуратури про початок досудового розслідування, підставу початку досудового розслідування та інші відомості, передбачені ч. 5 ст. 214 КПК України (ч. 6 ст. 214 КПК України (Початок досудового розслідування));

4. прокурор, який здійснюватиме повноваження прокурора у конкретному кримінальному провадженні, визначається керівником відповідного органу прокуратури після початку досудового розслідування. У разі необхідності керівник органу прокуратури може визначити групу прокурорів, які здійснюватимуть повноваження прокурорів у конкретному кримінальному провадженні, а також старшого прокурора такої групи, який керуватиме діями інших прокурорів (ч. 1 ст. 37 КПК України (Призначення та заміна прокурора)). Також керівник прокуратури на початку досудового розслідування має ще ряд суттєвих повноважень, які покликані забезпечити дотримання прав і свобод людини;

5. заявник має право отримати від органу, до якого він подав заяву, документ, що підтверджує її прийняття і реєстрацію та витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) (пп. 1 та 1-1 ч. 2 ст. 60 КПК України (Заявник)).

Таким чином законодавцем створений дієвий процесуальний механізм, який здатен забезпечувати дотримання прав і свобод людини на початку досудового розслідування кримінальних правопорушень і убезпечувати від необґрунтованого кримінального переслідування.

Але статистика річ переконлива і свідчить вона про протилежне. Так, статистичні дані про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування, розміщені на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора, зазначені у Єдиних звітах за січень-грудень 2020-2022 року та січень-квітень 2023 року [2], зокрема у *Розділі 1* (Загальні відомості про кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень та результати їх досудового розслідування) *Таблиці 1.1. – колонка 1* (Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді) та *колонка 8* (Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом) наступні:

	2020 (січень- грудень)	2021 (січень- грудень)	2022 (січень- грудень)	2023 (січень- квітень)
<i>Обліковано кримінальних правопорушень у звітному періоді</i>	360 622	321 443	362 636	172 267
<i>Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом</i>	148 332	153 109	113 159	42 704

Наведені статистичні дані дозволяють зробити такі висновки:

1. закінчується направленням до суду з обвинувальним актом тільки третя частина розпочатих провадженням кримінальних правопорушень;

2. тенденції до зменшення кількості розпочатих та направлених до суду кримінальних проваджень з року в рік не спостерігається, не зважаючи на пандемію, яка розпочалася з березня 2020 року, та широкомасштабне вторгнення російських військ на територію України у лютому 2022 року.

Спілкування з фахівцями-практиками, вивчення матеріалів кримінальних проваджень та вироків судів, а також власний понад 15-річний практичний досвід слідчої роботи дають підстави говорити про значення якісної, злагодженої роботи правоохоронних та, в окремих випадках – контролюючих органів, в процесі виявлення фактів вчинення кримінальних правопорушень та на початку досудового розслідування, та подальший вплив її на хід не тільки досудового розслідування, але й забезпечення справедливого судового розгляду кримінального провадження.

Враховуючи викладене, можемо виділити наступні причини, які, у разі їх ігнорування слідчими (дізнавачами, детективами, прокурорами) на початку досудового розслідування, зазвичай тягнуть за собою порушення прав людини у кримінальному провадженні:

1) недостатність матеріалів («сирі», недопрацьовані матеріали – за висловлюванням фахівців-практиків), які стали підставою для попередньої правової кваліфікації правопорушення та внесення відповідних відомостей до ЄРДР (наприклад, відсутність документів, які підтверджують суму завданих збитків – за наявності тільки аналітичної довідки та/чи акту (висновку) за результатами проведеної перевірки; відсутність попереднього експертного дослідження предмету кримінального правопорушення щодо його невідповідності існуючим стандартам, підроблення (наприклад документу, підакцизного товару тощо); дослідження щодо віднесення вилученого предмета (пристрою) до категорії вогнепальної чи холодної зброї, що наразі є актуальним для України, тощо), результатом чого є недотримання розумних строків (затягування) досудового розслідування та неможливість прийняти законне рішення у кримінальному провадженні вже під час досудового розслідування;

2) необґрунтоване затримання особи на початку досудового розслідування і поспішне повідомлення їй про підозру за відсутності достатніх підстав, результатом чого є подальша зміна змісту підозри чи закриття кримінального провадження за відсутністю події (складу) кримінального правопорушення;

3) відсутність достатніх доказів вчинення кримінального правопорушення на стадії початку кримінального провадження, сподівання на усунення цієї прогалини шляхом подальшого проведення процесуальних дій, зокрема, негласних слідчих (розшукових) дій, та неможливість, з різних причин, зібрати достатню кількість доказів під час досудового розслідування;

4) відсутність визначеної на початку досудового розслідування та узгодженої з прокурором, який здійснює процесуальне керівництво, стратегії розслідування кримінального правопорушення. Як свідчить спілкування з фахівцями-практиками, вивчення слідчої та судової практики, непоодинокі факти коли прокурор самоусувається від процесуального керівництва, а в судовому засіданні відмовляється від подальшого підтримання державного обвинувачення. Такі випадки не повинні виникати в правовій державі і кожен з них доцільно аналізувати на спільних нарадах слідчих (детективів) та прокурорів та, за потреби – вирішувати питання про притягнення винуватих до відповідальності за службову недбалість. Крім того подібні випадки повинні бути предметом обговорення та вивчення під час здійснення службової підготовки слідчих (дізнавачів, детективів) та прокурорів з метою підвищення професійної майстерності працівників прокуратури та слідства;

5) відсутність командної роботи, на стадії початку кримінального провадження (прагнення за будь-яку ціну розпочати кримінальне провадження, тим самим напрацьовуючи «власні» показники роботи) приводить до втрати доказів і сприяє уникненню підозрюваними відповідальності та справедливого покарання за вчинені протиправні дії. Чинним КПК України [1] не передбачено створення слідчо-оперативної групи у кримінальному провадженні з метою здійснення досудового розслідування, що, на нашу думку, є недоліком і втратою роками напрацьованої вітчизняної практики взаємодії оперативних та слідчих підрозділів (так званого, «оперативного супроводження» кримінального провадження (кримінальної справи)) під час досудового розслідування кримінальних правопорушень. Наразі, керівником органу досудового розслідування може створюватися слідча група і призначатися старший групи (п. 1 ч. 2 ст. 39 КПК України (Керівник органу досудового розслідування)). Таким чином втрачаються докази, співробітники оперативних підрозділів, контролюючих органів (аналітики, детективи), які виявили правопорушення не мають доступу до матеріалів досудового розслідування, втрачають інтерес до кінцевого результату – фактичного притягнення підозрюваних до кримінальної відповідальності.

На нашу думку, доцільно внести зміни до чинного КПК України, доповнивши його можливістю включення співробітників оперативних підрозділів до складу слідчо-оперативної групи, яка здійснює досудове розслідування кримінального провадження. Такий підхід буде ефективнішим, ніж доручення на проведення окремих процесуальних дій, які передбачені чинним КПК України.

Фахівцям-практикам (слідчим, детективам, дізнавачам), при вирішенні питання про початок досудового розслідування, доцільно до початку

кримінального провадження, у непроцесуальній формі, спілкуватися зі спеціалістами, які виявили кримінальне правопорушення. Метою цього спілкування буде консультація щодо застосованого підозрюваним способу вчинення правопорушення, засобів та предметів, використаних для реалізації протиправного умислу, вилучення наявних у спеціаліста, який виявив кримінальне правопорушення копій документів, фото- та відеоматеріалів тощо.

Такий підхід, за активного заохочення його керівництвом правоохоронних, контролюючих органів та прокуратури, з успіхом може покращити якість та наповнити змістом матеріали, які стали підставою для початку кримінального провадження.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 20.05.2023)
2. <http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокурора (дата звернення: 20.05.2023).

*Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
(в авторській редакції)
26 травня 2023 року*

**РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ДІЯЛЬНОСТІ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ**

Комп'ютерна верстка: Ястремська Н.М., Роєва О.С.

**Оригінал-макет підготовлено організаційним комітетом
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
«РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ДІЯЛЬНОСТІ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ»
проведеної кафедрою кримінально-правових дисциплін, кафедрою
державно-правових дисциплін, кафедрою цивільного та господарського
права факультету №2
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ
50106, м. Кривий Ріг, вул. Степана Тільги, 21**

*Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів»,
Криворізький навчально-науковий інститут ДонДУВС, 26 травня 2023 р.*